

14 AKTUALNO

Novosti
Tjednik za racionalnu manjinu
#944, petak, 19. siječnja 2018.

Povodom najnovijeg skandala, Nada Murganić se još jednom ispričala, premijer je brani, a oporbene stranke i civilno društvo traže njenu smjenu

PIŠE Ana Brakus

Tako vam je to u mraku

Nakon što je u radne skupine za ratifikaciju Istanbulske konvencije i **Obiteljskog zakona** imenovala ultrakonzervativce, ministrica Murganić proslavila se i komentiranjem obiteljskog nasilja. 'Njezina izjava upravo na najopasniji način relativizira nasilje, a to čini i Plenkovićeva obrana ministrice', kaže aktivistkinja Sanja Kovačević

MINISTRICA NADA MURGANIĆ pognula je glavu, šuti i, kao u pjesmi, samo čeka da prođe. U godinu dana upravljanja Ministarstvom za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, nakupila je, uostalom, pozamašno i nezavidno iskustvo. Sramotila se do te mjere da je u više navrata tražena njezina smjena. Radna skupina koju je njezino ministarstvo osnovalo, a u kojem je glavnu riječ vodila bivša dekanica Pravnog fakulteta u Zagrebu DUBRAVKA HRABAR, producirala je nacrt **Obiteljskog zakona** koji je iz javne rasprave povučen nakon samo jednog dana jer se njime pokušala propisati definicija obitelji na način da isključuje sve one koji nemaju djecu, ali i da djeca moraju biti odgojena u domoljubnom duhu. Gотовo nezapamćena bura javnih kritika primorala je ministricu, ali i premijera ANDREJA PLENKOVIĆA, na povlačenje skandaloznog nacrta. Tražila se njezina smjena, slani su zahtjevi za izglasavanje nepovjerenja u Saboru, premijer ju je aktivno branio, a ministrica se ispričala. 'Nikome nije bila namjera uvrijediti ovoliki broj naših građana. Moja isprika, jednostavno se dogodilo. Bilo kakvo relativiziranje krivnje bilo bi zaista besmisleno', rekla je Murganić tom prilikom.

Na iduću skandal nije trebalo dugo čekati. Nekoliko dana prije prošlog Božića, ministrica i državna tajnica MARGARETA MAĐERIĆ posjetile su privatni katolički vrtić, a tom su prigodom djeci donijele darove. Problem je nastao kada je novinarka Nove TV primijetila da na paketima sa slatkišima, pelenama i ostalim dječjim potreptinama jasno stoji oznaka 'za najpotrebitije'. Ispostavilo se da su darovi zapravo paketi koje s ministarstvom sufinancira Europska unija iz Fonda europske pomoći za najpotrebitije i Europskog socijalnog fonda. Uslijedili su bježanje od kamera, namušto opravdanje pripričenjem u kojem je navedeno da će darovi biti prosljeđeni nedefiniranim 'najsiriromašnijim obiteljima', traženje smjene, ali i istraga Europske komisije.

Iako je od njega prošlo više od tjedan dana, posljednji skandalozni ministričin postupak i dalje je tema u javnoj sferi. 'Tako vam je to u braku', rečenica je kojom je ministrica komentirala povlačenje optužbi za obiteljsko nasilje MARE TOMAŠEVIĆ protiv njezina supruga, župana i donedavnog člana HDZ-a, ALOJZA TOMAŠEVIĆA, i tako još jednom sablaznila javnost. Podsjetimo, Tomašević je suprugu, prema njezinom ranijem svjedočenju, u više navrata vrijeđao i premlaćivao. 'Okrivljeniku se stavlja na teret da je od listopada 2015. do 2. listopada 2017. godine u obiteljskoj kući, u nakani da omalovaži svoju suprugu, učestalo joj govorio pogrdne riječi, prijeteci joj pritom različitim zlom istovremeno ju rukama hvatao za vrat i pljuskao, čime je kod oštećenice izazvao osjećaj straha i ugroženosti te povredu dostojanstva. Tereti ga se i da ju je 2. listopada 2017. godine, u nakani da ju tjelesno ozljedi, udario rukama po glavi, hvatajući ju za vrat i nadlaktice te rukama i nogom snažno odgurnuo pri čemu je oštećenica zadobila tjelesnu ozljedu', opisano je u pripričenju objavljenom na stranicama Državnog odvjetništva RH nakon što je Općinsko državno odvjetništvo u Požezi podiglo optužnicu protiv 56-godišnjeg Tomaševića. Međutim, u slučaju Nade Murganić i ovaj je put uslijedio dobro poznati obrazac: ministrica se ispričala, premijer je branio, a oporbene stranke, civilno društvo i šira javnost zatražili su njenu smjenu.

— Izjava ministricu je skandalozna jer odražava ultrakonzervativno shvaćanje braka i obitelji kao institucija u kojima je nasilje

Generalna klima potvrđuje činjenicu da se muškarci koji su nasilni prema ženama ne smatraju problematičnima. Upravo suprotno, smatraju da na to imaju pravo, tvrdi Nataša Bijelić

legitimno te *de facto* prenosi poruku ženama 'da šute i trpe u svoja četiri zida'. Riječ je upravo o onoj poruci koju državne institucije, a u prvom redu njezino ministarstvo, trebaju spriječiti, a provoditelje takvih poruka kazniti. Njezina izjava nije pogrešno interpretirana kao 'relativizacija nasilja nad ženama', kako nam objašnjava premijer, njezina izjava upravo na najopasniji način i s najopasnijeg mjesta relativizira nasilje, a to čini i Plenkovićeva obrana ministricu. Kao i mnogi drugi, FAKTIV zahtijeva njezinu neopozivu ostavku, jer smatramo da osoba koja javno daje takvu izjavu, kojom potvrđuje vlastitu nekompetenciju, utvrđuje i perpetuirati društvene obrasce koji održavaju i potiču nasilje prema ženama, ne može odlučivati o ičemu vezanom uz obiteljske i socijalne politike – rekla je za Novosti SANJA KOVAČEVIĆ, aktivistkinja feminističke inicijative FAKTIV.

KOLIKO je točno izjava ministricu Murganić neprilična, pokazuju i statistički podaci o nasilju nad ženama u Hrvatskoj koje je za Novosti komentirala VIŠNJA LJUBIČIĆ, pravobraniteljica za ravnopravnost spolova. — Zbog prekršajnog djela nasilja u obitelji, policija je u 2016. prijavila ukupno 11.948 osoba. To je 13,2 posto manje nego u istom razdoblju 2015. godine, kada je ukupno prekršajno prijavljenih bilo 13.775 osoba. Brojke prijavljenih osoba upućuju na nastavak kontinuiranog trenda smanjenja

Na primjeru župana Tomaševića možemo vidjeti propuste svih dionika koji su dužni djelovati u slučajevima obiteljskog nasilja: policije, DORH-a i pravosudnog sustava, kaže pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Višnja Ljubičić

broja prijavljenih osoba. U usporedbi s 2010. godinom, broj prijavljenih za prekršajna djela obiteljskog nasilja na godišnjoj razini smanjio se za ukupno 4.616 osoba, iz čega proizlazi da je godišnje u prosjeku manje prijavljenih oko 650 osoba. Međutim, treba imati na umu da se radi o trendu smanjenja broja prijavljenih osoba te da brojka prijavljenih slučajeva ne daje kompletnu sliku opsega ovog problema, jer i dalje većina takvih slučajeva ostaje u tamnoj brojci neprijavljenih, a jedan od razloga za to je nepovjerenje žena u rad institucija, prvenstveno policije, Državnog odvjetništva i pravosuđa – rekla je Višnja Ljubičić te napomenula da se u ovom trenutku prikupljaju podaci za 2017. godinu u kojoj je ubijeno, prema zasada neslužbenoj evidenciji, 19 žena, od čega 16 od strane njima bliskih muškaraca (supruga, bivših supruga, partnera, bivših partnera i slično).

Podaci o sudskim postupcima i prijavama po **Kaznenom zakonu** gotovo su jednako zastrašujući.

— Što se tiče kaznenog djela iz čl. 179. a – Nasilje u obitelji, tijekom 2016. godine ukupno je počinjeno 330 ovih kaznenih djela na štetu 279 žena i 51 muškarca, a od strane 46 počinitelja i tri počiniteljice. Napominjem kako se nasilje u obitelji, prema važećem **Kaznenom zakonu**, osim kroz spomenuto kazneno djelo nasilja u obitelji, sankcionira i kroz kvalifikatorne oblike pojedinih kaznenih djela s elementima nasilja među bliskim osobama. Prema podacima Ministarstva unutarnjih poslova, u 2016. godini zabilježeno je ukupno 2.408 takvih kaznenih djela, što je za 9,5 posto više nego u 2015. godini, kada ih je zabilježeno 2.220. S navedenim kaznenim djelima ukupno je stradalo 2.552 žrtava – za 7,5 posto više žrtava nego u 2015., kada je ukupno stradalo 2.359 žrtava. Stoga je vidljivo da i dalje egzistira trend povećanja broja prijave kaznenih djela među bliskim osobama, a što ukazuje na tendenciju brutalizacije obiteljskog nasilja koje se iz sfere prekršajnog sve više seli u sferu kaznenog prava – pojasnila je Višnja Ljubičić.

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova najavila je da će nastaviti pratiti slučaj prijave protiv župana Alojza Tomaševića. — U ovakvim slučajevima odnos moći nije jednak, ne govorimo o ravnopravnim partnerima, govorimo o iskorištavanju pozicije moći. Na ovom primjeru, a radi se o javnoj osobi, možemo vidjeti propuste svih dionika koji su dužni djelovati u slučajevima obiteljskog nasilja: policije, DORH-a, pravosudnog sustava, koji je izricao mjeru nepriblžavanja iako osobe žive u istoj stambenoj jedinici. Uputna je, primjerice, i učinkovitost socijalnog sustava koji je trebao pružiti psihosocijalnu zaštitu osobi koja evidentno nema nikakvu potporu – poručila je Višnja Ljubičić.

IDOK ministrica svojim izjavama, koliko god se naknadno pokušavala opravdati, relativizira nasilje nad ženama, NATAŠA BIJELIĆ iz Centra za edukaciju, savjetovanje i istraživanje – CESI, pojasnila nam je kako normalizacija nasilja u društvu utječe na mlade.

— Generalna klima u našem društvu potvrđuje činjenicu da se muškarci koji su nasilni prema ženama ne smatraju problematičnima. Upravo suprotno, smatraju da na to imaju pravo jer nasilje legitimira sveprisutno društveno vjerovanje koje ističe mušku nadmoć. Istraživanja CESI-ja pokazala su da je nasilje sastavni dio adolescentskih veza i da je otprilike 70 posto mladih doživjelo neki oblik nasilja u vezi, a najprisutnija su nasilna ponašanja kojima se želi kontrolirati osobu u vezi. Stoga je važno ulagati u

Sanja Kovačević

Višnja Ljubičić (Foto: Kristina Štedul Fabac/PIXSELL)

Nataša Bijelić (Foto: Borna Filić/PIXSELL)

prevenciju odnosno edukaciju mladih o rodnoj ravnopravnosti i negativnom utjecaju stereotipnih rodni uloga, što nalaže i Istanbulska konvencija – rekla je sociologinja Nataša Bijelić.

A kako ministrica Nada Murganić doživljava važnost Istanbulske konvencije, punim imenom 'Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji', pokazala je još pri početku svojega mandata, odnosno svojim prvim skandalom. U Radnu skupinu za izradu Nacrta prijedloga Zakona o potvrđivanju konvencije imenovala je predstavnik ultrakonzervativne udruge U ime obitelji, ali i predstavnik, u Hrvatskoj službeno neregistrirane inicijative Ordo Iuris, koja je među najzaslužnijima za potpuno degradiranje spolnih i reproduktivnih prava žena u Poljskoj. Imenovanje predstavnika ultrakonzervativnih udruuga koje se ratificiranju Konvencije protive, koristeći se izmišljotinama o 'rodnoj ideologiji', potpuno neznanstvenim pristupom problemu nasilja nad ženama, ali i najnižim manipuliranjem strahom proizašlim iz neznanja, izazvalo je tada prve pozive na ostavku Nade Murganić. Ministrica je, očekivano, samo pričekala da sve prođe. I prošlo je, ali i došlo natrag pred ministričina vrata i to, ponajviše, njezinom zaslugom.

— Ministrica je pokazala da ne samo da ne razumije smisao i potrebu Istanbulske konvencije s čijom se ratifikacijom besramno manipulira, već ignorira i postojeće zakone RH čija je funkcija upravo zaštita žena od nasilja unutar obiteljskih i partnerskih odnosa. Takvo što je iznimno opasno i štetno stoga što će u društvu u kojemu žene s pravom imaju izrazito nepovjerenje, ali i strah prema institucijama kada je riječ o njihovoj zaštiti od bliskih nasilnika, zasigurno izazvati još veće nepovjerenje i tako otežati žrtvama obiteljskog nasilja borbu da izađu iz kruga nasilja, dodatno tabuizirati obiteljsko nasilje i posljedično ga povećati. Premda se nasilje prema ženama deklarativno osuđuje, Vlada riječju, a pogotovo (ne)djelom poručuje nasilnicima da u okviru obitelji bez bojazni mogu nekažnjeno nastaviti sa zlostavljanjem, odnosno kaznenim djelom, a ženama, žrtvama nasilja, da od državnih institucija ne mogu očekivati nikakvu zaštitu – zaključila je FAKTIV-ova aktivistkinja Sanja Kovačević. ■